

perfectorum, proficentium, & incipientium; ut ad hunc locum intelligunt Nyssen, Theodoretus, Philo, Justus, Pfellus, Cassiodorus, Augustinus, Elias Cretensis relati à nostro Del Rio. His omnibus per adoptionem, & regenerationem filii Dei, unam præfert Deiparam, perfectissimis filiis longè perfectiorem Reginam; & non per regenerationem aut recreationem Filiam æterni Patris, sed per generationem, & creationem, in suo primo conceptu, seu creatione. Posteriora verba id suadent, quæ sic noviter premo.

Deipara est una illa, pura ipsa, vera tota, atque integra pura mundaque Dei columba.

625 Una est columba mea. Ex Hebræo legas cum emphatico articulo: una illa columba mea. Quasi dicat: Inter Adolescentulas, inter Concubinas, inter Reginas; illa una Deipara longè omnibus clarior, omnibus nobilior, & Reginis omnibus augustior Regina; & Filia semper excelluit. Unam enim dum eximit, singularem sanctitatem, singularem illius gloriam commendat, ut notat pro Beata Virgine Pfellus. Pagninus cum epithasi ex Hebræo vertit: una ipsa columba mea. Porro quæ una ipsa semper esse dicitur, nunquam alia, nunquam aliena, nunquam alterius extitisse laudatur. Una ipsa: hoc est, una est, quæ semper ipsa fuit, semper sponsa, & Filia mea; atque hunc sensum in conjugali fide, columbæ epithetum exigit; de qua Plinius lib. 10. cap. 34. Addit Sponsus, perfecta mea. Pagninus, immaculata mea. Genebrardus, integra mea. Hebraicè thamati, id est, vera; quæ nunquam fidem connubialem fefellit. LXX. alias reddunt oræ Leviti. 25. 30. ex quorum mente jure hic veritas, tota mea: ut suam columbam totum suum conjugium merito dixerit sponsus, in qua nihil unquam alienum fuerit. Alias iidem LXX. reddunt αμμος, Exod. 29. 2. id est, immaculata, inculpata, reprehensionis, & nomi expers. Alias legunt καθαρὸς Genes. 20. v. 5. & 6. id est, pura, munda mea. Est autem id columbæ aptum Epithetum, quippe avis mundissima; ut conitat ex Varrone lib. 3. de justitia cap. 7.

Nulla alia Eva, sive gratia filia par Deipara.

Vna ipsa est originalis gratia filia, munda & pura.

כרה כרה כרה

Genitricis vox refertur ad infantem.

pura ipsa genitrici suæ, perinde valet, atque munda generanti ipsam: ut nimirum Filia hujus munditia ad primum generationis instans referatur, in quo mundissima fuerit generata: quasi dicat; munda pura ipsa dum generatur. Vides, Mariam dici non regeneratam, sed generatam? Vides, à Deo ipso per gratiam, non recreatam, sed creatam? Ceteri justii per infusionem gratiæ eos regenerantis, & recreantis, adoptantur in Dei filios: una inter omnes Deipara Virgo generatur, & creatur à suæ conditionis initio per originalem gratiam: atque ita speciali jure appellatur, & est Patris æterni Filia, ex ore illius procedens primogenita ante omnem creaturam.

Pura, munda, dum generatur.

SECTIO XXIII.

Deipara ex ore Dei prodiit, ut Mundus specialissimus, Mundo mundior: ubi opus sex dierum componitur Marianæ fabricæ sex horis absolutæ.

§. I.

Res tota stabilitur universum.

627 Principio statuendum est, universam hanc mundi molem ex eloquentis, seu dicentis Dei, summi, ac sapientissimi architecti ore produisse, ut patet ex primo Geneleos capite, & ex iis, quæ ibi observant Sancti Ecclesiæ Doctores. Hinc Ægyptii illi sapientes, qui symbolorum involucri divina obtegere mysteria consueverunt, Creatore mundi sic representarunt, ut ovum ore prementem effingerent; uti ex Porphyrio refert Eusebius lib. 3. c. 3. de Præpar. Evangel. his verbis; Creatorem Ægyptii appellavit, &c. Hic Deus ab ore ovum producit, à quo nascitur Deus, quem Ægyptii Phtha, Græci Vulcanum vocant. Significatur autem hujusmodi ovo mundus. Subinde liberi patris originis initiati ovum in sacris coluere, quasi mundi simulacrum. Lege Macrobius in saturnal. lib. 7. cap. 16. Plutar. in Sympotiæ. & lib. 2. de placitis Philoso. & Adriantum Junium lib. 3. Animaverforum cap. 4. Jam ergo cum audio, Deiparam ex ore altissimi produisse; eam ex divino ore prodeuntem, ut mundum quemdam specialissimum, prædicari reor. Neque inexpectè Virginem Matrem ovo mundissimo & candidissimo assimilaveris, cujus nobilissimus fetus, instar pulli, Christus Dominus extitit, Spiritu sancto, columbæ ad instar, ovum incubante, & fecundante. Audi Rupertum lib. 7. de gloria, & honore Filii Dei prementem illud Lucæ 11. 12. Aut si petierit ovum, nunquid porriget illi scorpionem? ita argutè: Quod, vel quale ovum? Illud nimirum, cui Spiritus Sanctus obumbrare dignaretur superveniens in illud in modum volucris ovo suo supersedentis, donec pullus in eo formetur. Sic enim futurum erat, & sic factum est. Spiritus sanctus à Beata Virgo Maria, supervenit in te, & virtus Altissimi obumbravit tibi, & ita concepisti, & peperisti Filium volucrum. Ad cujus rei significationem in mundi primordiis, Spiritus sanctus ferebatur super aquas Genes. 1. 2. in similitudinem volucris (ait S. Hierony.) ova calore animantis: Et Diodorus Ciliæ, sicut avis ova fovet alis. Et forsitan huc spectat Christus ipse Proverb. 8. 22. Dominus possedit

Universa mundi moles quasi ex ore Dei prodit.

Deus ovum ore prementem effingebatur ab Ægyptiis. Euseb.

Ovum in sacris coluere.

Deipara ovo mundo & candido assimilata, unde Christus quasi pullus, fovente Spiritu.

Luc. 11. 12. Rupert.

Genes. 1. 2.

posse dit

Prov. 8. 22. S. Epiphani.

possedit me in initio viarum suarum. Ubi S. Epiphanius Hæresi 96. & in Ancorato asserit propriè legendum; Dominus instar pulli excludit me. An hinc Ægyptii suam illam exificationem augurati sunt? Certè Salomonis ea mens est, ni me fallo, ut mundus hic major, vel potius minor (Deipara nempe, in quam totus ille mirabili compendio collectus extat) ovi instar habuerit; ex quo Christus purissimè procreatus, & exclusus, qui ab Isaiâ c. 46. 11. avis appellatur, id est, columba, uti ibi explicat noster Sanctius. Vides, mundum ovo assimilari ex ore Dei prodeunti; nec dissimiliter Mariam candidissimo ovo conferri, ut mundum specialissimum ab ore Altissimi procedentem?

Deipara Mundo confertur & præfertur in sua Conceptione.

S. Bernar.

628 Etenim non unus est Deiparæ Panegyrista, qui eam Microcosmum nuncupavit, quique Megacosmo cõulerit. Terütur Marianorū scriptorum vocibus verba illa Bernardi in Sermon. de B. Maria; ubi eam eximium quendam mundum omni apparatus perfectione exhibet: Altissimus sibi eam, quasi mundum specialissimum creavit; quam in justitia, & sanctitate coram ipso fundaret; & fluentis sapientiæ irrigaret, & celestibus desiderii, instar scilicet aeris sublimaret; & igne dilectionis accendendo illustraret. Hinc in ejus mente tanquam in firmamento, solem posuit rationis, & lunam scientiæ, & virtutes tanquam stellas speciei omnimodæ, &c. Habes ex Bernardo, Mariam singulari ratione mundo colatam, imò etiam prælatam, & quidem à prima ipsius creatione, omnium gratiarum perfectionibus cultissimam. Specialissimum mundum dixit pius Abbas, ut à communi reliquorum Adamitarum creatione, Mariæ creationem fecerneret. Homo enim quispiam minor mundus solet appellari à Philosophis Gentilibus, & ab scriptoribus sacris, nempe Basilio Homil. 11. in Hexaemeron, Nazianzeno Orat. 34. Gregorio Magno lib. 6. Moral. cap. 6. Damasceno 2. Fidei cap. 12. Ambrosio lib. 6. Hexaemeron cap. ultimo. Imò verò non parvum mundum, sed in parvo magnum potius mundum, compellendum esse hominem, sapienter censuit Nazianzenus Orat. 42. & in Jambicis; nimirum spectata hominis dignitate, in quo ea omnia, quæ per universum mundum dispersa cernuntur, longè perfectius concinnantur. At enim verò Deipara singulari ratione specialissimus mundus nuncupatur. An quia perfectior non tantum majori mundo, sed aliis hominibus, hoc est, minoribus mundis, Adamo etiam, atque Eva, condita? An quia vox specialissimus, artificis eximium studium, & structuram commendat? Equidem sic existimo, contrario ingenio atque opificis Naturam in majori mundo, imò & in minoribus artem præluisse, ut in Maria mundo specialissimo minime aberratum iri significaret. Itaque illa fuisse futuri operis vestigia ichnographica, hoc distinctum esse opus, tanto manupretio dignissimum.

Homo minor mundus, imò in parvo magnus.

Deipara specialissimus mundus quo sensu.

Mariam alii minorem mundum vocant.

S. Brigit.

629 Hunc absolutissimum Marianum mundum alii minorem, majorem alii nominant. Minorem dixit Angelus apud S. Brigitam in Revelat. cap. 5. Sermonis Angelici: Mundo creato adhuc unus minor mundus, Virgo Maria, coram Deo omni venustate nondum creatus adstabat; à quo major Gloria Deo, & Angelis major læticia, atque omni homini ejus

bonitate frui volenti, major utilitas, quam de majori mundo, provenire debebat. Et postquam ex aliis, atque aliis perfectionibus majoris mundi creaturis, alias atque alias Mariæ minoris mundi gratias, perfectionesque descripsit, ita concludit: Unde mirum non est, si Deus in te, o minor munde, qui adhuc creandus eras, magis delectabatur, quam ab initio in majori mundo. Cæterum Mariam compellendam potius majorem mundum alii censuerunt; Chrysostomus, aut quisquis est antiquus ille scriptor operis imperfecti in Marthæum Homil. 1. prope finem: Maria, inquit, spatiosior, & dignior facta fuerat, quam totus mundus. Sanctus Chrysologus Ser. 3. de Annunt. Mariam orbe latiore dixit. Et S. Joannes Damasc. Orat. 2. de Mariæ Nativitate Cujus & S. Chrysol. gloriosa progressio, & partura mundo major. Agit de Annæ partu, qua in lucem edita est Deipara ut ex contextu patet, & ex nomine adis, quod de Virgineo partu, doloris experte nequit intelligi. Eadem mens est S. Gregorii Nicodemienis Episcopi in Orat. de Præsentat. Beatæ Mariæ cap. 3. ubi Ipsam latiore ea, quæ sub aspectum cadere, & non cadere conspecta est, creatam naturam dicit. Attexo illustrius adhuc testimonium cum immunitatis etiam notatione, Leonis Imperatoris cognomento Philosophi, ex Homilia in S. Deiparæ dormitionem: Cum ab initio in mundum adveneris, ut ipsum ipso splendidiorem, pulchriorem, puriorem, instaurares, & constitueres. ἀπ' ἀρχῆς ἐν κόσμῳ παρῆσα ἡμῖν καθαριότερα κατὰ δόξαν. Quæ pluribus reddidi Latinis, ut totam vim Græcicæ is exprimerem. Itaque Mariam Leo non alterum modo mundum, sed mundi etiam exornatricem, instauratricemque censuit; nimirum ad tam perfectum Marianum mundum, tanquam ad pelucidum totius munditiæ, nitoris, ac pulchritudinis exemplar, totus planè mundus ornatus, excultus, atque compositus est. Et quidem ab ipso Marianæ Conceptionis exordio, ab initio, Leone auctore: Ex inde scilicet à primo creationis principio Maria absolutissimum gratiarum, ac perfectionum Mundum, mundi que universi munditiam, nitorem, ornatum, innovationem in se præstitit: un mundo de gracias es Maria.

Alii majorem Mundum appellavit.

S. Chrysol.

S. Damaf.

S. Gregor. Nicome.

Leo Imp.

Deipara à sua conceptione absolutissimus gratiarum mundus.

Totus Mundus per peccatum originale factus, deturpatus, & senio confectus.

ad Ephes. 1. 10.

Reparatus, & resarcitus à Christo per Deiparam, ab omni peccato immunem.

S. Damaf.

630 Hæc ut luculentiora appareant, observare licet, totum universum, atque omnes omnino res creatas, per peccatum fuisse contaminatas, fœdatas, deturpatas, & quasi senio quodam confectas: Per Christum verò, & Mariam ab omni vetustate, & contaminatione purgatas, instauratas, & ad pristinum reparatas. Quod Paulus docuisse visus est ad Ephes. 1. 10. Instaurare omnia in Christo, quæ in cœlis, & quæ in terra sunt, in ipso. Tertull. lib. 5. contra Marcio. c. 17. legit; Recapitulare, ad initium redigere. S. August. in Enchiridio c. 16. Reparare, resarcire omnia in Christo: in Maria quidem, & per Mariam Deigenitricem alterum post Christum, minorem, aut majore certè mundum, divinarum perfectionum imaginem experimentem. Ut enim sapientissimè S. Damascenus in Orat. de Domini Transfiguratione: Per Mariam Creator naturam omnem, interjecte humanitatis beneficio in melius commutavit. Nam cum homo, media quadam inter mentè, & materiam sede constitutus, rerum omnium conditarum tam quæ in aspectum cadunt,